

YLIVIESKAN KOKOOMUS RY:N VAIHEITA 1928-1988

Kirjoittaneet Kerttu ja Kalevi Lämsä

YLEISTÄ

Suomen nykyaikainen puolue-elämä katsotaan alkaneeksi vuosisadan alun äänioikeus- ja eduskuntauudistuksesta. Toiminta oli kuitenkin itsenäistymiseen saakka varsin rajoitettua. Mm. hallitusmuototaistelujen vaikutuksesta tapahtui varsinkin porvarillisella taholla ratkaisevia linjavetoja. Näissä merkeissä Vanhasuomalainen puolue sai 9.12.1918 seuraajakseen Kansallisen Kokoomuksen, johon ryhtyivät vanhasuomalaisen monarkiaa tukenut kantajoukko ja nuorsuomalaisen vähemmistö. Puolueen nimi korosti sitä, että tarkoitus oli saada aikaan "yhteiskuntaa säilyttävien voimien" laaja järjestö särkyneiden puolueiden tilalle.

Ideologian selkiytyminen tapahtui 1920-luvulla. Tällöin kokoomus alkoi omaksua nykyaikaisia konservatismiin aatteita: arvostaa yhteiskunnallista ja kansallista perinnettä, kansakokouksisuuden vaalimista ja reaalisten mahdollisuuksien huomioonottamista. Konservatismi ei ole niinkään aatejärjestelmä, vaan elämän asenne. Siihen liittyy läheisesti mm. uskonnon, moraalin ja perheen korostaminen, yksityinen omistusoikeus, vapaa kilpailutalous, varovuus ja demokraattisen järjestelmän soveltaminen.

Kaikilla joukkopuolueiksi pyrkivillä puolueilla on samanlainen pyramidin muotoinen organisaatio, jonka pohjalla on rivi-ihmisten muodostamat perusjärjestöt eli paikallisyhdistykset. Varsinaisten puoluejärjestöjen rinnalla toimivat nais- ja nuorisjärjestöt sekä erilaiset etu- ja peitejärjestöt. Niinpä esimerkiksi Kokoomuksella oli vuonna 1919 135, 1930 414 ja 1965 716 perusjärjestöä. Niiden yhteisenä tehtävänä on suorittaa puolueen etujen mukaista tiedotus-, valistus- ja kasvatustyötä, esim. kokousten ja keskustelu- ja juhlatilaisuuksien avulla sekä harjoittaa vaalitoimintaa. Perusjärjestöt ovat organisaation avainasemassa. Niiden toimeliaisuudesta riippuu puolueen toiminnan tehokkuus.

I YLIVIESKAN KANSALLISSEURAN PERUSTAMINEN

Tällaista tarkoitusta varten perustettiin Ylivieskan kansallisseura ry. Sen Sopimuskirja, johon liittyy 11 pykälää käsittävät säännöt, on päivätty 10.3.1928 ja sen ovat allekirjoittaneet kauppias Hj. Melender, opettaja J.H. Rytönen, maanviljelijä K. Männistö ja emäntä Saima Melender. Rekisteröinti-ilmoitus on tehty vasta 23.4.1934. Keskustoimistosta se on lähetetty 30.4.1934 ja yhdistysrekisteriin hyväksyminen on tapahtunut 3.7.1934 rekisterinumerolla 24546. Sen mukaan Ylivieskan Kansallisseura ry:n kotipaikka on Ylivieska. Sen tarkoitus ja toiminnan laatu määritellään näin: "Yhdistys toimii kaikin luvallisoin keinoin Kansallisen Kokoomuspuolueen hyväksi ja niitten päämäärien saavuttamiseksi, jotka Kansallinen Kokoomuspuolue ohjelmassaan itselleen on asettanut." Nimenkirjoittajaksi on merkitty puheenjohtaja mv. Valentin Nurkkala. Merkitsevä pantavaa on, että valmiiksi painettuun ilmoitustekstiin on lisätty sanat "kaikin luvallisoin keinoin".

Yhdistyksen toiminta ennen II maailmansotaa on todennäköisesti ollut verraten hiljaista, koska esim. Emil Juvonen muistaa niiltä ajoilta vain yhden kokouksen, jossa oli mukana. Kunnallisvaaleissa ei puolueyhdistyksen näytellyt sellaista osaa kuin valtiollisissa vaaleissa. Mm. 1920- ja 1930-luvulla keskusvaalilautakunta tilastoi Ylivieskassa äänet ja valtuustopaikat yhdistyneelle porvaripuolueelle ja sosiaalidemokraateille. Vasta 1940-luvun puolivälissä aletaan porvarillisesti äänestäneet ryhmät tarkemmin. Ainakin Kansallisseuran puheenjohtaja Valentin Nurkkala on kuulunut kunnanvaltuustoon.

Vaikka Kokoomus ottikin maamme poliittisessä elämässä oikeistopuolueen aseman, sen 1919 valmistettu ensimmäinen ohjelma sisälsi melko radikaalisiakin kohtia. Vasta vuoden 1922 ohjelmaa sävytti selvä konservatismi, jollainen kehitys jatkui 1920- ja 1930-luvulla. Tuolloin ruvettiin omassakin piirissä käyttämään oikeistopuolueen nimitystä. Vastustajat moittivat Kokoomusta vanhanaikaisuudesta, käytettiinpä siitä pilkkanimeä - kykypuolue.

II 1940-LUVUN LOPPUOSA

1. Uusi toiminta alkaa

Uusi vaihe Kokoomuksen historiassa koko maassa alkoi II maailmansodan jälkeen. Kansainvälisten virtausten mukana suomalainen konservatismi pyrki voimakkaaseen uudistumiseen. Yhteiskunnallisten muutosten vaikutuksesta ryhdyttiin sitten 1950-luvulla laajaan periaateohjelman uudistamiseen. Vuonna 1957 hyväksyttiin uusi yleisohjelma. Tämä "dynaaminen konservatismi" on vähentänyt perinteistä puhumista ja lisännyt keskustelua yhteiskunnan muuttamisesta, tavoitteista ja keinoista. Näihin aikoihin osuu myös Ylivieskan Kansallisseuran uusi tuleminen ja siihen liittyen kokoomuslaisen toiminnan huomattava elpyminen.

2. Yritys perustaa kansallisia nuoria

Nykyaikaiselle puolue-elämälle on ominaista varsinaisen puoluejärjestön liepeillä toimivat joko puoluejohdon aloitteesta tai jäsenryhmien itsenäistymispyrkimyksistä johtuvat erityisjärjestöt. Tyypillisimpiä tällaisia ovat nais- ja nuorisojärjestöt. Niillä halutaan laajentaa puolue-toimintaa ja turvata tulevaisuutta.

Näissä merkeissä pidettiin vuonna 1946 Ylivieskan Osuuskaupan kahvilassa kokous, jonka tarkoituksena oli perustaa paikkakunnalle Kansallisten Nuorten järjestö. Aloitteen tästä teki kokkolalainen Pentti Rytioja. Hänen lisäksi puuhassa oli mukana ainakin Oskari Koponen, Juhani Voutilainen ja Arvo Karjula. Päätökseksi tuli, että järjestö perustetaan, mutta kun vetäjäksi aiottu henkilö ei suostunut, asia jäi sikseen.

3. 1940-luvun kunnallisvaalitoimintaa

Vaalit merkitsevät puolueelle toiminnan huipentumista. On löydettävä sopivat ehdokkaat, vaalitunnukset, järjestettävä rahoitus ja mainonta, kuljetukset yms. Kunnallisvaalitoiminta kyseisellä kymmenluvulla verrattuna tähän päivään oli puoluepoliittisesti selkiintymätöntä. Mutta mukana Kokoomus kuitenkin Ylivieskassakin oli. Joulukuun 4. – 5. päivänä 1945 pidetyissä vaaleissa edusti ajatussuuntaa lista numero 24, joka sai 218 ääntä ja josta valtuustoon valittiin Ilmari Karjula, joka oli ollut valtuustossa jo aikaisemminkin. Vaaliliitolla ei tuolloin ollut nimeä. Seuraavissakaan vaaleissa 1947 ei esiinnytty puolueen nimellä, vaan kokoomuslaisuutta edusti lista 29 – 34, jossa tunnuksena oli "Vaaliliitto työn ja ajatuksen vapauden puolesta". Ääniä sille kertyi 301 ja Karjula uusi valtakirjan valtuustoon, johon listalta pääsi myös Aarne Halla.

III 1950-LUKU

1. Yleistä toimintaa

Vaalit pysyivät edelleen keskeisimpänä seuran työskentelyssä, mutta toiminnassa tapahtuu tällä kymmenluvulla syventymistä koko maassa monellakin tapaa. Sitä kuvastaa se, että puolueeseen lukeutuvista kunnallisvaltuutetuista on tilasto vuodesta 1953 lähtien. Yleisesti puolueen kannatus laski 1940-luvun äänimäärästä 1950-luvun puolivälissä noustakseen taas kymmenluvun lopulla.

Ylivieskankin Kansallisseuran toiminnassa on havaittavissa selvää aktivoitumista ja määrätietoisuutta. Kaavamaisten järjestökokousten lomaan on järjestetty vapaamuotoisempia yhdessäoloja: jäsen-, kunnallis- tai kansalaisiltoja, millä nimellä niitä minäkin vuonna on kutsuttu. Johtokunta on kokoontunut 3 – 7 kertaa vuodessa. Vaalikassaa on kartutettu yleensä keräyksin. Vuonna 1955 on pidetty lahjoituksina saatujen tavaroiden huutokauppa rahatilanteen parantamiseksi. Vuonna 1952 seura järjesti Oulun läänin Kansallisseuran juhlatilaisuuden, jossa esiintyivät mm. taiteilijat Anna Mutanen ja Jorma Pukkila puheiden lisäksi. Seuran puheenjohtaja Toivo Latvala oli valitsijamiesehdokkaana vuoden 1956 presidentinvaaleissa. Edustaja Albin Ara kutsuttiin seuran ensimmäiseksi kunniajäseneksi samana vuonna. Oulun piirissä oli kaavailtu omaa sanomalehteä, jota seuran johtokunta yksimielisesti kannatti ja esitti nimeksi "Kaikua" sekä tilausmaksuksi 250 mk/vuosi.

1950-luvun valtakunnallista lähentymistä sosiaalidemokraatteihin kuvaa se, että johtokunta antoi vuoden 1956 viimeisessä kokouksessaan valtuustoryhmälle valtuudet neuvotteluihin yhtyneen vasemmiston kanssa kunnanvaltuuston seuraavaa vaalikokousta varten.

Vuonna 1955 käytiin toiminnan laajentamiseksi keskustelua kyläosastojen perustamiseksi. Seuraavana vuonna yritettiin nuorisotoiminnan virittämistä majuri Karkaman alustuksen pohjalta, mutta tuloksetta vielä sillä kertaa. Sitä vastoin vuoden 1959 toimintakertomuksessa todetaan, että Kansallisten Nuorten osaston työ on saatu hyvälle alulle ja Kokoomuksen Naiset ovat niin ikään lähteneet reippaaseen toimintaan. Tuolloin jäsenmäärä seurassa oli 125. Näistä tosin kaikki eivät olleet maksaneet 100 markan jäsenmaksuaan.

2. Kunnallisvaalit

Vuonna 1950 kunnallisvaaleissa Kokoomusta edusti Ylivieskassa "Vaali liitto oikeudenmukaisen verotuksen ja terveen kunnallisvaalipolitiikan puolesta". Saatu äänimäärä nousi 348 ääneen, mutta paikkaluku pysyi kahtena. Vuoden 1953 vaalien merkeissä neuvoteltiin paikkakunnan yksityisyrittäjien kanssa. Päätöksen mukaisesti vaaleihin mentiin "kunnan keskusta – ajatellun kauppala-alueen" merkeissä. Vaali liiton nimenä oli "Yrittäjäväki ja palkannauttijat". Ääniä kertyi 11 ehdokkaalle 436, eli lähes 90 lisää edellisestä. Äänimäärä oli 10,3 % koko kunnassa annetuista äänistä. Valtuustopaikkoja saatiin edelleen kaksi. Tuosta vuodesta lähtien maassa on käytettävissä tilasto puolueeseen lukeutuvista valtuutetuista, joita oli 1444. Vuoden 1956 vaaleissa "Porvarillisen, puolueista riippumattoman vaali liiton" 12 ehdokasta saivat 360 ääntä, mutta paikkaluku nousi kolmeen. Ääniosuus kunnan äänistä oli 9 %. Kokoomuksen äänimäärän pienentyminen oli yhteydessä vuoden takaisin valtiollisiin vaaleihin, joissa puolueen ääniosuus oli 12,8 %.

IV 1960-LUKU

1. Yleistointaa

1960-luvulla Kokoomukselle oli ominaista porvarillinen suuntaus. yleisohjelman täydennykseksi laadittu käytännöllispoliittinen ohjelma tehosti uutta virtausta ja siirtymistä kohti keskustaa – paluuta Kokoomuksen lähtökohtaan. Samalla siinä, kuten muissakin puolueissa, siirryttiin järjestötoiminnassa uuteen toimeliaisuuteen, mikä edellytti poliittisen koulutuksen tehostamista. niinpä Ylivieskassakin jatkuivat 50-luvulla aloitetut Kansallisseuran kahvi-illat joka toinen keskiviikko, harveten kymmenluvun lopulla. Ohjelmassa oli mm. esitelmä ja alustuksia kunnallispolitiikasta, kuten esim. vuoden 1960 toimintakertomuksessa todetaan. Saman vuoden lopulla todetaan jäsenmäärän olleen 91, kun vastaavasti 1968 luku oli 151.

2. Naisten toimintaa

Joulukuun 2. päivänä 1959 perustettiin Ylivieskan Kansallisseuran naiskerho, jonka nimeksi rekisteröinnin yhteydessä 5.4.1961 otettiin Ylivieskan Kokoomuksen Naiset ry. Vuonna 1960 toimintakertomuksessa todetaan mm., että naistenkerho antoi piristävän vaikutuksen koko Kansallisseuran toimintaan. Vuonna 1962 on kirjattu toteamus, että toiminnan runkona on ollut edelleen naisten järjestämät kansallis-illat, ja naisten sekä nuorten toiminta on edistänyt kokoomuslaista ajatustapaa. Paitsi kahvi-illojen järjestämiseen ovat naiset osallistuneet seurun talouden kohentamiseen keräysten ja arpajaisten avulla, pitäneet nuorten kanssa menestyksen saavuttaneen lastenjuhlan.

3. Kokoomuksen nuoret toimivat

Tämän kymmenluvun Kokoomuksen nuorten osastolla oli todellinen nousukausi. Asiaan voimakkaasti vaikuttaneen Matti Koskelan mukaan tämän sai aikaan mukavan yhteishengen löytyminen. Aktiivinen nuorten joukko oli 10 – 20 henkeä. Kokoonnuttiin säännöllisesti kuukausittain nyttikesteihin kodeissa laulun, leikkien yms. merkeissä. Varsinainen "politikointi" oli vähäistä. Vaalityöhön osallistuttiin vanhempien apuna. Nuorten omien ehdokkaiden edestä puuhattiin

vuoden 1964 kunnallisvaaleissa, joissa molemmat ehdokkaat Eero Hintikka ja Matti Koskela saatiin valituiksi. Mm. arpajaisilla kerättiin varoja retkiä varten, joita tehtiin mm. kaksi tunturiretkä Olos- ja Pallastuntureille sekä yksi Luostolle ja vierailtiin Raahan Kansallisten nuorten luona, osallistuttiin poliittisiin seminaareihin ja aluepäiville. Muistettava on myös, että nuoret voittivat kahtena vuonna Kokoomuksen Nuorten Liiton paikallisjärjestöjen valtakunnallisen toimintakilpailun. Osaston ja ajankin henkeen kuului, että yhteisesti sovittiin ehdottomasta raittiudesta ja reilusta toverihengestä, esim. kaikki seurustelivat matkoilla keskenään. Vuonna 1967 nuorten toiminta pysähtyi. Aikaisemmat nuoret kasvoivat toisiin tehtäviin. Mm. vetäjä, Matti Koskela, oli Kansallisseuran puheenjohtajana. Seuraa askarruttanut nuorten toiminta sai uuden käänteen, kun nuoret itse v. 1969 ottivat toiminnan omiin käsiinsä.

4. Muita toimia ja kannanottoja

Ylivieskan Kansallisseura järjesti 1.4.1968 aluejärjestön kokouksen ja Pohjois-Pohjanmaan piirikokouksen 30.3.1969. Eteläisen aluejärjestön puheenjohtajana oli tuolloin Seppo Pesonen ja sihteerinä Anne Sariola.

Vuosikymmenelle olivat ominaisia monet uudistuskysymykset, jotka vaativat selkeitä kannanottoja paikallisestikin. Esillä oli maakuntaliitokset, sosiaali- ja koulu-uudistukset. Oma kysymys Ylivieskassa oli kuntamuodon muutos, kunnasta kauppalaksi 1.1.1965 alkaen. Kansallisseuran aktiivin jäsenen Emil Märsellin osuus tähän muutokseen oli varsin suuri ja arvostettu. Ajatus kauppalasta ei ollut hetkellinen, sillä vuonna 1953 se oli Kansallisseuran ja yksityisyrittäjien teemana. Mutta sitä ennenkin mm. 10.12.1928 Valistustalolla oli pidetty kauppalakokous, kuten sanomalehti Kalajokilaakso kertoo 14.12.1928. Kokouksessa todettiin, että Ylivieskan kirkonkylä kasvavana paikkana vaatii järjestelyä ja asetettiin kauppalatoimikunta.

Kansallisseuran edustajat olivat kymmenluvulla johdonmukaisesti vastaan suunniteltua Alavieskan liittämistä Ylivieskaan, mikä jälkiviisaasti voisi todeta oikeaan osuneeksi. Kymmenluvun aktiivisuudesta on osoituksena myös kevätkokouksessa 1962 käyty keskustelu kokoomuslaisten lehtien toimitustavasta ja kannanotoista. Mm. Uuden Suomen kirjoittelua pidettiin latteana ja väröttömänä. Päätettiin lähettää sen toimitukselle kirjelmä toimitustavan kohentamisesta. Tehtiin myös ehdotus koemerkinästä kokoomuslaisen lehden saamiseksi Pohjois-Suomea varten. Samoin esitettiin kansanedustaja Kempvaiselle kehoitus käydä informoimassa äänestäjiään.

5. 1960-luvun vaalit

1. 1960-luvun yleistilanne

Kokoomuksen ääniosuus kasvoi yleisesti ottaen tällä kymmenluvulla edellisen vuosikymmenen aallonpohjasta. Kun se 1954 eduskuntavaaleissa oli vain 12,8 %, se oli 1962 vastaavasti 15,0 ja kunnallisvaaleissa 1968 16,1 % sekä 1970 eduskuntavaaleissa 18,0 %. Kokoomuksen kannatus on suhteellisesti vahvin Etelä- ja Länsi-Suomessa ja heikoin maan itä- ja pohjoisosissa. Esimerkiksi 1962 eduskuntavaaleissa Kokoomuksen osuus oli pienin Oulun läänissä, 7,7 %, kun se oli suurin, 23,5 %, Hämeen pohjoisessa vaalipiirissä ja Lapissakin 9,0 %.

2. Valtiolliset vaalit Ylivieskassa

Vuoden 1962 presidentinvaaleihin valmistauduttiin yhdessä SDP:n kanssa Honka-toimikuntana, joka sitten hajosi. Puolue sai Ylivieskassa 510 ääntä, mutta samoihin aikoihin pidetyissä eduskuntavaaleissa kertymä oli vain 298. Pahimpana äänikadon syynä pidettiin paikallisen ehdokkaan puuttumista. Vuoden 1966 eduskuntavaaleissa Kokoomus sai 544 ääntä. Kansallisseuralla oli oma ehdokas, kansanopiston johtaja Jukka Malmivaara, joka keräsi 2039 ääntä. Saavutusta on pidettävä hyvänä, olihan se kolmas sija puolueessa Oulun vaalipiirissä. Vuoden 1968 valitsijamiesvaaleissa omana ehdokkaana oli Paavo Sariola. Tuolloin puolue sai Ylivieskassa 471 ääntä.

3. Kunnallisvaalit

Vuoden 1960 kunnallisvaaleja varten tehtiin Maalaisliitolle vaaliliittotarjous. "Mutta onneksi se hylättiin", todetaan vuosikertomuksessa. Ehdokkaita asetettiin 12. Tunnuksena oli "Vapauden puolesta". Ääniä kertyi 455, joka oli 11,2 % hyväksytyistä äänistä. Sillä saatiin kolme valtuustopaikkaa. Vuoden 1964 vaaleissa saatiin neljä paikkaa 597 äänellä ja suhteellinen osuus oli 12,8 %. Vuonna 1968 asetettiin 23 ehdokasta, ääniä tuli 664 ja paikkoja neljä prosenttiosuuden ollessa 12,7.

V 1970- JA 1980-LUKU

1. Yleistä

Näille kymmenluvuille on ollut ominaista edellisellä kymmenluvulla ryöpsähdyksenomaisesti alkaneen yhteiskunnan monimuotoisen politisoitumisen jatkuminen hallitumassa muodossa. Esimerkiksi seurakuntavaalit, ammattijärjestöt, koululaisjärjestöt, kuntainliitot jne. olivat selvästi puoluepolitiikan merkeissä. Erilaisia työelämän demokratiamalleja sovellettiin. Nämä kaikki muodostivat puolueille haasteita.

Kunnallisvaaleissa saatiin 1972 1503 valtuutettua ja 1976 2067. Lisäys oli puolueista suurin. Oulun läänissäkin ylitettiin 10 %:n raja ja samalla ohitettiin Lapin lääni. Näissä 70-luvun vaaleissa teemana oli porvarillisen politiikan lujittaminen ja tavoitteena 20 %:n ääniosuus maassa. Kyseisen vuosikymmenen tavoitteena oli porvarillisten voimien kokoamista, työntekoa ja säästäväisyyttä, tunnuksella "Rakentava Kokoomus". Puolueohjelmassa oli keskeisellä sijalla yksityisen ihmisen vapaus ja kaikinpuolinen turvallisuus. Se oli myös sisältönä muotiin tulleessa kunnallispoliittisessa ohjelmassa.

2. Toimintaa Ylivieskassa

Kymmenlukujen paikallinen toiminta on pääpiirteittäin ollut entisenlaista: keskittymistä erilaisiin vaaleihin, vaalikassan kartuttamista, jäsenhankinnan tehostamista, jäseniltojen, valistus- ja puhetilaisuuksien järjestämistä yms.

Vaalivuosien toimintaa kuvastaa hyvin esim. vuosi 1972, jolloin johtokunta kokoontui 23 kertaa, kun välivuosina on riittänyt 3 – 5 kokousta. Vuoden 1971 kahvi-illoissa on otettu kantaa paikallisten sähkö- ja vesilaitosten kunnallistamisesta sekä keskusteltu haja-asutusalueen haitoista ja ammattikurssikeskuksesta.

Vuosi 1972 on ollut monessakin mielessä merkittävä. Valtuustoon saatiin yksi lisäpaikka eli viisi valtuutettua. Uusia jäseniä liittyi 53, joten jäsenmäärä vuoden lopussa oli 118. Nuorten toiminnassa todettiin positiivista kehitystä: maksaneita jäseniä 22 ja yhteensä jäseniä 67, kerhoiltoja oli ollut 20, joissa käyntejä 300. Uutena toimintamuotoja saatiin aikaan oma lehti "Ylivieskalainen", lähinnä taloustilanteen parantamisen toivossa sekä kokoomuslaisen kunnallisvaaliohjelman tiedottamiseksi kuntalaisille. Samana vuonna valmistettiin myös Ylivieskaa koskeva kunnallispoliittinen ohjelma, jota on tarkistettu tarpeen mukaan. Pää tavoite siinä oli "Ylivieska inhimilliseksi, yksilökeskeiseksi ja palveluiltaan riittäväksi jokaiselle täällä asuvalle ja työskentelevälle ihmiselle". Ohjelmassa on käsitelty kaikki kaupungin toiminnat, ja sillä on esitetty kaupunkilaisille Kansallisseuran tavoitteet ja pyrkimykset. Se on myös osoittautunut erittäin käteväksi ja tarpeelliseksi seuran luottamushenkilöille.

Valistustoiminnassa tuli uutuutena osallistuminen puolueen järjestämiin seminaareihin, esim. 1971 elinkeino-, ulkopoliittiseen ja ohjelmaseminaariin sekä 1973 maa- ja metsäpoliittiseen seminaariin. Luottamustehtävissä oleville seuran jäsenille pidettiin omia koulutustilaisuuksia ja annettiin toimintaohjeita. Piirin ja puolueen kokouksiin on osallistuttu "täydellä miehityksellä". 1974 Naiset erosivat Kansallisseurasta ja samana vuonna järjestettiin näiden kanssa yhdessä piirikokous.

Vuonna 1973 aloitettiin Keskustapuolueen kanssa yhteistyöneuvottelut kunnallispoliittisissa asioissa. Pankinjohtaja Seppo Pesonen on ollut puoluevaltuuston jäsen. 1975 eduskuntavaalien ehdokasasettelu suoritettiin ensi kerran lakisäätöisellä puolueen sisäisellä esivaalilla. Sen perusteella Seppo Pesonen nimettiin eduskuntavaaliehdokkaaksi. Vaalimainontaa tehtiin mm. yhdessä alueen perusjärjestöjen kanssa vaalilehtisellä "Rakentava Laakso". Kokoomuksen Naisten puheenjohtaja Raija Salomaa oli ehdokkaana presidentin valitsijamiesvaaleissa 1976 ja eduskuntavaaleissa 1979.

3. Kunnallisvaalit

Kokoomuksen kannatus Ylivieskassa on ollut kunnallisvaaleissa selvästi suurempi kuin keskimäärin Oulun läänissä, mutta vähäisempi kuin koko maassa. Tähän lienee suurimpana syynä paikallinen elinkeino- ja yhteiskuntarakente. Kunnallisten ja valtiollisten vaalien huomattava kannatuspoikkeama täällä on tavallaan osoitus kokoomuslaisen ajattelutavan yksilöllisestä vapaudesta sekä siitä, että monet valtiolliset ja kunnalliset asiat nähdään täällä toisistaan riippumattomina kysymyksinä ja äänestetään sen mukaisesti. Täällä on totuttu valtiollisissa vaaleissa äänestämään paljon henkilön eikä niinkään puolueen mukaan. Jos tarkastellaan koko kunnan poliittista kenttää, havaitaan poliittisten voimasuhteiden hidas muuttuminen Ylivieskassa. Vain protestiliikkeiden esiintyminen on aiheuttanut jyrkkiä muutoksia.

Kunnallisvaalien ääniosuus 70- ja 80-luvulla on kiivennyt 15 – 17 %:n välille, jolla on saatu yleensä viisi valtuustopaikkaa, tosin 1980 kuusi.

VI YHTEENVETO

Ylivieskan Kokoomus sai alkunsa kokoomuslaisesti ajattelevien innokkaiden henkilöiden toimesta 60 vuotta sitten. Siihen aikaan kunnalliselämä oli verraten vähän politisoitunutta ja paikallistasolla puolue toiminta alkoi jäsentyä 1940-luvulla, josta lähtien järjestötoimintakin voimistui. Kannatus on ollut ja tulee olemaan sellainen. Kokoomus ry:llä on varsin merkittävä osuus Ylivieskan kunnalliselämässä.